

Hoe staat het met de grote projecten van de laatste Stadsvernieuwingscontracten?

In dit derde uitvoeringsjaar zijn de vijf programma's die eind 2017 in het raam van de Stadsvernieuwingscontracten (SVC's) voor een periode van vijf jaar van start zijn gegaan, meer dan halverwege hun looptijd. In 2020 was er een tweede reeks programmawijzigingen voor de SVC's «Citraën - Vergote», «Brabant - Noord - Sint-Lazarus», «Koningslaan» en «Heyvaert - Poincaré».

SVC «Citraën - Vergote»

Het studiebureau voor het ontwerp van het project «Maximiliaanpark» werd eind 2020 aangesteld. Het gaat om het consortium OLM, HBAAT, Jouret en Dédale. Deze blikvanger van het SVC wordt gedragen door Leefmilieu Brussel en Brussel Mobiliteit en omvat de volledige heraanleg van het park en zijn nabije omgeving, waardoor de biodiversiteit zal toenemen door nieuwe aanplantingen en de inrichting van «wilde» zones.

De beplanting zal op een gedifferentieerde manier worden beheerd. Het vochtige gebied bij de huidige Maximiliaanhoeve wordt vergroot. De activiteiten en de lokalen van de hoeve zullen worden overgebracht naar de sokkel van de torens van de Lakense Haard en de toekomstige organisatie van de hoeve zal de werking ervan opentrekken in wisselwerking met het park. Langs de Willebroekkaai zal meer dan 600 meter overwelling van de Zenne worden weggenomen, wat de biologische kwaliteit van het water aanzienlijk zal verbeteren.

Daarnaast zal de Bolivarlaan versmald worden om de breuk die zij tussen de verschillende delen van het park vormt beperkt te houden. Andere straten zullen eveneens heraangelegd worden. De Groendreef tussen het Redersplein en de Helihavenlaan wordt in het park geïntegreerd met behoud van een verkeersfunctie, maar anders dan nu.

De door de regering op 3 december 2020 goedgekeurde programmawijziging heeft het mogelijk gemaakt het programma aan te passen aan de evolutie van de verschillende projecten en de reële haalbaarheid ervan. Zo is het project voor de gedeeltelijke heraanleg van de Groendreef terzijde geschoven, zodat Beliris als geldschieter van het project zijn tussenkomst kan toespitsen op andere wegen waarvan de kosten hoger zijn dan verwacht.

De Stad Brussel heeft eveneens het project rond cultuurvoorziening op de hoek van de Stapelhuisstraat en de Havenlaan overgenomen, een project dat is toegewezen aan het architectenbureau CENTRAL office for architecture and urbanism.

SVC «Brabant - Noord - Sint-Lazarus»

In 2020 zijn door de verschillende projectbeheerders meerdere studies uitgevoerd. Bijvoorbeeld:

- Leefmilieu Brussel heeft bij het bureau Landinzicht een studie besteld over de op milieu- en landschapsgebied exemplarische heraanleg van de spoorwegtaluds in de Aarschotstraat en de Vooruitgangsstraat te Schaarbeek. In 2020 werd de technische haalbaarheid gevalideerd door Infrabel en werd de schets goedgekeurd. In de zomer van dat jaar is ook een raadplegings- en voorlichtingsfase voor omwonenden georganiseerd.

- Brussel Mobiliteit heeft een mobiliteitsstudie toevertrouwd aan Stratec - Espaces Mobilités. De verschillende aspecten van de mobiliteit van een groter gebied in Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node, onder de noemer «Lambermont-Kruidtuin», zijn bestudeerd tot september 2020. Voor elke wijk werden de beperkingen en kansen geanalyseerd met betrekking tot de verschillende vervoerswijzen. Deze studie heeft het mogelijk gemaakt voorstellen te formuleren voor verkeersschema's om drie wijken minder druk te maken, waaronder de wijk die wordt gevormd door de Koninklijke Sinte-Mariastraat, het Koninginneplein, de Haachtsesteenweg en de Rogierstraat.

Bij de wijziging van het programma heeft de gemeente Sint-Joost-ten-Node afgezien van het idee om in het kader van het SVC de douchebaden van het zwembad Sint-Franciscus te renoveren, en in de plaats daarvan voorgesteld bij te dragen aan een betere toegankelijkheid van het gelijknamige park. De gemeente Schaarbeek wenst de bestemming van de voormalige synagoge, Rogierstraat 126, te wijzigen en er een sociaal-culturele voorziening onder te brengen, en in de Hoogvorststraat te starten met een kinderopvangvoorziening. De pool voor creatie en sociale innovatie zal ook niet meer in de Rogierpassage worden ondergebracht. Bijgevolg zal het ontwerp van programmawijziging van het SVC, dat op 26 november 2020 door de regering is

goedgekeurd, in 2021 moeten worden voorgelegd aan de aanpassing van het initiële milieueffectenrapport en aan een openbaar onderzoek.

In Sint-Joost-ten-Node daarentegen is in 2020 doorgegaan met de sociaal-economische acties in samenwerking met de Mission locale van Sint-Joost-ten-Node. In Schaarbeek vond op 9 en 10 oktober 2020 het jaarlijkse evenement «Living Reine» plaats en hield Campus030 een uitgebreide enquête over het studentenleven in de wijk rond het Koninginneplein. Bovendien werd in augustus 2020 een bijzondere editie van de «solidaire» participatiebegroting georganiseerd, waarbij rekening is gehouden met de context van de lockdown. Met deze oproep konden dus solidariteitsinitiatieven worden gesteund die voldeden aan de voorwaarden voor solidariteit en voor het onderhouden van sociale banden met alleenstaande en kwetsbare mensen.

SVC «Weststation»

De oplevering van de aanpassingswerken aan het voetgangers- en fietspad langs de Vandenpeereboomstraat en het braakland van Weststation is de eerste concrete verwezenlijking van dit SVC die door de gemeente Sint-Jan Molenbeek is uitgevoerd.

De architectuurjury's hebben eind 2020 beraadslaagd over de herinrichting van het voormalige Volkshuis in Anderlecht en de omgeving ervan, gelegen tussen de Bergensesteenweg 423-427 en de Industriekaai 233, en voor de haalbaarheidsstudie met het oog op de verbetering van de bewoonbaarheid van de woontorens langs de De Rooverelaan in Sint-Jans-Molenbeek.

Het bureau BOGDAN & VAN BROECK won de architectuurwedstrijd voor de bouw van een nieuwe brandweerkazerne, aangevuld met sportinfrastructuur voor de wijk, op het perceel Bergensesteenweg 409.

De heraanleg van het Biestebroekkruispunt en van de Emile Vanderveldesquare kadert in de continuïteit van de mobiliteitsstudie van het zuidwestelijk kwadrant die door Brussel Mobiliteit werd uitgevoerd. Op basis van deze studie, die in februari 2020 is afgerond, kunnen vraagtekens geplaatst worden bij de in het BKP (Beeldkwaliteitsplan) voorgestelde haalbaarheid van de ambities en kunnen duidelijke doelstellingen worden vastgelegd om de overheidsopdracht voor te bereiden.

De onderhandelingen tussen de gemeente Anderlecht en Infrabel over de herbestemming van het voormalige station van Kuregem hebben het hele jaar 2020 geduurd en zouden in 2021 moeten resulteren in de toekenning van een erfpacht- of opstalrecht.

In 2020 werd ook een oproep tot gemeentelijke of intergemeentelijke burgerinitiatieven gelanceerd, die een hele reeks projecten ondersteunt: de verdeling van voedselmanden door vzw Collectactif, fietscursussen voor volwassenen door Molenbeek à Vélo, een straatvoetbalcompetitie door Sport2be of het gemeenschapsluik van het project Woonbox, dat bestaat uit de ontwikkeling van woningen in tijdelijke bezettingen voor achtergestelde of dakloze personen.

Het SVC financierde eveneens de aanwerving van een conciërge die de tijdelijke bezetting van de Molenwest Square, naast het metrostation Weststation, in september 2020 mogelijk maakte.

SVC «Koningslaan»

Gezien de nabijheid van de Zenne in deze perimeter heeft het gewest de ambitie werk te maken van wat het de naam «Infrastructuurpark van de Voor-Zenne» heeft gegeven, d.w.z. een groene ruimte met hoofdingang ter hoogte van het terrein tussen Wiels en Brass. Het SVC stelt voor de ecologische waarde van dit gebied te versterken door het zo goed mogelijk te vrijwaren en er de officiële status van groene ruimte aan te geven, en deze site te ontwikkelen zonder de andere componenten van een duurzame stad te verwaarlozen, zoals zachte mobiliteit of buurtinfrastructuren en -voorzieningen die toegankelijk zijn voor de bewoners.

In de loop van 2020 onderhandelde het gewest over de aankoop van de JCX-percelen waar zich de waterpartij bevindt die in de volksmond «Moeras Wiels» heet, en legde het, samen met de gemeente Vorst, een masterplan vast voor de volledige zone van de voormalige brouwerij Wielemans Ceuppens.

In 2020 heeft het gewest het laatste overblijvende deel van het Chassartgebouw gekocht, dat grondig zal worden gerenoveerd met het oog op de oprichting van een centrum voor het jonge kind, als aanvulling op het culturele aanbod voor deze leeftijdscategorie. De gemeente Vorst heeft de vzw Communa aangewezen als tijdelijk gebruiker.

Het studie bureau V+ is in 2020 door de gemeente Sint-Gillis aangesteld om het ontwerpproject uit te voeren voor een voedingshal en woningen in de Théodore Verhaegenstraat 164.

De door de regering in december 2020 goedgekeurde programmawijziging heeft het mogelijk gemaakt het programma aan te passen aan de situatie ter plaatse, met name dankzij veranderingen van projectbeheerders, beschrijvingen of budgetten.

Zo zijn de projectfiches over het terrein «Van Volxem» en het NMBS-talud aangepast en aangevuld na de verwerving van de percelen van het «Moeras Wiels». Er komt een verbinding voor voetgangers en fietsers tussen de Van Volxelaan en het spoorwegtalud en er komen nieuwe verbindingen om de bestaande openbare ruimte te verbinden met het nieuwe park van de Voor-Zenne. De Movy-Club-operatie, bestaande uit de restauratie van een voormalige plaatselijke bioscoop en de uitbreiding van een culturele ruimte, is geactiveerd, rekening houdend met de voortgang ervan. Ook de heraanleg van de Parklaan werd geactiveerd, met name nu de resultaten van de hydrografische studie bekend zijn.

De gemeenten Vorst en Sint-Gillis hebben oproepen tot het indienen van projecten voor vzw's en bewoners van de perimeter gelanceerd. Zo zijn in de loop van 2020, ondanks de gezondheidscrisis, nieuwe projecten van start kunnen gaan en hebben ze hun steentje kunnen bijdragen aan de lokale dynamiek. Voorbeelden zijn het project «De Koninklijke Kip», rond stadslandbouw, «Hors les Muren» op cultureel gebied of het project Facilitator Wijk en Facilitator Huisvesting met het oog op een betere woon- en leefomgeving.

SVC «Heyvaert - Poincaré»

Een van de centrale projecten van dit SVC is het Kleine Zennepark, gedragen door Leefmilieu Brussel. Bedoeling is een park aan te leggen rond de oude bedding van de Kleine Zenne tussen het park van de Ninoofsepoort en de site van de slachthuizen. Er is een extra gedeelte toegevoegd dat het Dauwpark verbindt met het park van de Ninoofsepoort: een groene doorsteek die de wijk een nieuwe identiteit zal geven. 2020 heeft het mogelijk gemaakt het park in een almaar concretere realiteit te verankeren. Zo heeft de gemeente Anderlecht meerdere percelen aangekocht en werd het studie bureau

OKRA + BRUT aangesteld om Leefmilieu Brussel bij te staan bij de verwezenlijking ervan.

De door de regering op 26 november 2020 goedgekeurde programmawijziging heeft het mogelijk gemaakt het programma aan te passen aan de situatie ter plaatse, met name inzake de geplande programma's voor woningen en voorzieningen.

Het was oorspronkelijk de bedoeling dat het Vander Puttenstadion een gewestelijke sportfaciliteit zou worden, maar het project werd herzien vanwege het budget en omdat andere locaties geschikter waren voor deze functie. Er komt dus voor de hele site een globale definitie- en programmeringsstudie om de verbanden te bestuderen tussen de sportvoorzieningen, de toekomstige woningen van de BGHM, het Ninoofsepoortpark, de verbinding met het Dauwpark, enz.

Een ander groot project van het SVC is de heraanleg van de Poincaréberm, waar Brussel Mobiliteit zich achter heeft gezet. Aanvankelijk spitste het project zich toe op de «Gesp Bergen», ter hoogte van het kruispunt tussen de Bergensesteenweg en de Poincarélaan. Het project loopt nu van de Ninoofsepoort tot de Lemonnierlaan.

De gemeenten Sint-Jans-Molenbeek, Anderlecht en de stad Brussel hebben in het najaar van 2020 oproepen tot het indienen van projecten voor vzw's en burgers van de perimeter gelanceerd. Begeleid door de sociaal-economische coördinatoren van de drie gemeenten hebben de verenigingen hun creativiteit kunnen tonen bij de uitvoering van projecten rond sociale verbondenheid, ondanks de lastige context van de gezondheidscrisis. Voorbeelden zijn het collectieve moestuinproject op het dak van de Volksuniversiteit Anderlecht, een praat- en ruilruimte op initiatief van het buurthuis «Dauw» in Anderlecht, projecten voor socio-professionele re-integratie en begeleiding bij de zoektocht naar werk (Ready2start) door de vzw Art2work in Sint-Jans-Molenbeek, en projecten in de perimeter Heyvaert - Poincaré, zoals het Rioolmuseum in Brussel-Stad.

Scan deze QR-code om meer te weten over de SVC's

Goed om te weten

De nieuwe stadsvernieuwingscontracten

Het SVC 6 «Rondom Simonis», in de gemeenten Sint-Jans-Molenbeek en Koekelberg, is op 1 april 2020 van start gegaan met de uitwerking van het programma. De studiebureaus 51N4E, Tractebel en CSD Ingénieurs (voor het milieueffectenrapport) en Cityspark (voor de participatie) werden door Perspective aangesteld om een diagnose op te maken, aandachtspunten en prioriteiten vast te leggen en een operationeel programma met acties voor deze perimeter op te stellen.

Het programma zal naar verwachting eind 2021 door de regering worden goedgekeurd. Urban is nauw betrokken bij de follow-up van deze door Perspective uitgevoerde studie. Zodra het programma is goedgekeurd, zal het departement Stedelijke Herwaarderung van Urban belast worden met het aansturen van de uitvoering van dit SVC. Daarnaast overlappen twee van de drie nieuwe DWC's (11e reeks) grotendeels de perimeter van het SVC 6: het DWC «Zwarte Vijvers» in Sint-Jans-Molenbeek en het DWC «Jacquet» in Koekelberg. Die zijn op 1 december 2020 met hun uitwerkingsfase begonnen. Het zal dus interessant zijn in de komende maanden en jaren te zien welke synergieën zich ontwikkelen tussen deze twee instrumenten voor stadsvernieuwing, en wat de effecten zijn van het samenvoegen van de middelen voor deze perimeter.

In december 2020 heeft de regering een nieuwe SVC-perimeter aangenomen, het SVC 7 «Rondom het Zuidstation», in de gemeenten Sint-Gillis, Anderlecht en de stad Brussel. Dit SVC zal op 1 april 2021 met zijn uitwerkingsfase beginnen en zal worden aangestuurd door Perspective. Dit SVC overlapt eveneens met het lopende DWC «Zuid», waarvan de uitwerkingsfase op 31 maart 2021 afliep. Er zal dus eveneens een concentratie van middelen zijn rond het Zuidstation.

Bovendien heeft de regering Urban in december 2020 de opdracht gegeven de SVC's te evalueren. De evaluatie zal zich toespitsen op de eerste vijf lopende SVC's en op SVC 6 «Rondom Simonis», dat momenteel wordt uitgewerkt, maar ook op de werking van het instrument zelf. Op 20 oktober 2021 heeft Urban het studiebureau IDEA Consult aangesteld om deze evaluatie uit te voeren.

▲ SVC «Heyvaert - Poincaré» - Woningen Waskaarsstraat - Foto van de huidige situatie. Séverin Malaud © urban.brussels

▼ SVC «Koning slaan» - Toekomstige voedingshal op het binnenterrein van het huizenblok aan de Théodore Verhaegenstraat in Sint-Gillis. Op de benedenverdieping zullen artisanale productie- en verwerkingsateliers worden ondergebracht. Séverin Malaud © urban.brussels

